

Nagy Lilla - Márkus Edina: A Debreceni Egyetem közösségi művelődéshez kötődő szakjain végzetek pályakövetése

Bevezetés

A felsőoktatás reformja, a Bologna-folyamat bevezetése Magyarországon is jelentős változásokat hozott. A megnövekedett hallgatói létszám, a nagyarányú diplomás kibocsátás átrendezte az oktatás és a munkaerőpiac kapcsolatát.

A kutatás a Debreceni Egyetemen közösségsszervezés alapszakon, illetve kulturális mediáció és andragógia mesterszakon végzett hallgatók munkaerő-piaci helyzetét vizsgálta. A kérdőíves vizsgálat egy kifejezetten erre a célra készült kutatási eszköz segítségével folyt, amelynek alapját a magyarországi Diplomás Pályakövető Rendszer kérdőívsablonja adta, kiegészítve szakspecifikus kérdésblokkokkal is.

A fő kutatási kérdések a következők voltak. Miként hasznosíthatóak az egyetemen tanult elméleti és gyakorlati ismeretek? Milyen karrierutakra számíthatnak a jelenlegi hallgatók? Természetesen sok mindenről csak általánosságban lehetett következtetéseket levonni, hiszen számos egyéni tényező is szerepet játszhat és játszik egy-egy sikeres pálya alakulásában.

Ebben a jelenlegi formájában (közösségsszervezés BA) friss a képzés, így nem sok kutatási eredmény, statisztika áll róla rendelkezésre. Kifejezetten közösségsszervezés szakos hallgatókra vonatkozó Juhász-Márkus-Benkei (2020a, 2020b) tanulmányai alapján vannak elemzések, bár ők a motivációs háttérrel, tanulmányi eredményességet vizsgálták. A pályaképre vonatkozóan a közösségsszervezés szak elődszakjain végzetek körében vannak vizsgálatok (Diósi, 1998; Hidy, 2001; Beke, 2001; Kleisz, 2005).

A kutatás eredményei a szakot a Debreceni Egyetemen koordináló Művelődéstudományi és Humán Tanulmányok Tanszék számára is visszacsatolást jelenthetnek, megalapozva a későbbi képzésfejlesztési döntéseket.

Várhatóan az eredmények segítségével szolgálhatnak a szakmafejlesztés, a szakot indító intézmények számára egy még versenyképesebb képzési program összeállításához, pozitív visszajelzések esetén pedig jó marketingeszköz lehet a felvételizni készülő diákok bevonására.

A kutatás módszertana

Kutatás kvantitatív módszerrel zajlott. Ebben a fejezetben a kutatási eszköz felépítése és a kutatás körülményei kerülnek bemutatásra.

A kérdőív alapját a magyar Diplomás Pályakövetési Rendszer végzett hallgatóknak szóló kérdőíve, és a Debreceni Egyetem Művelődéstudományi és Humán Tanulmányok Tanszék által korábban andragógia mesterszakos hallgatók körében lebonyolított pályakövetés kérdőíve adta.

Kutatás célcsoportját a Debreceni Egyetemen végzett andragógia és közösség-szervezés alapszakos, valamint a kulturális mediáció és andragógia mesterszakos hallgatók alkották. Az online kérdőív a 2011-től 2021-ig végzett hallgatók körének lett kiküldve a tanszéki adatbázis és a közösségi médiás platformok segítségével. A cél nem a nagy tömegekhez való eljutás, vagy országos lefedettségű felmérés készítése volt.

A kérdéssor 3 nagyobb egységre bontható és összesen 38 kérdést tartalmaz, melyben a nyitott és zárt kérdések váltakoznak. Az első részben a kitöltők általános adataira vonatkozó kérdések (nem, lakóhely, kor stb.), a második részben az egyetemi tanulmányokra irányuló rész volt meghatározó. Az utolsó blokkban a jelenlegi munkaerő-piaci helyzetre és az ezzel való elégedettségre fókuszáló kérdések jelentek meg. Fontosnak cél volt megvizsgálni, hogy a végzettek, mint munkavállalók mit gondolnak milyen kompetenciák, készségek fontosak a sikeres munkavégzés során.

Kutatási kérdések, hipotézisek

Az előfeltevések a megismert elméleti háttérre, kutatásokra épülnek. A kutatás fő kérdései, hogy a hallgatók hogyan boldogultak a munkaerőpiacon, mit gondolnak jelenlegi munkaerő-piaci helyzetükről, egyetemi végzettségükről. A kutatás online kérdőív segítségével készült, és a fent említett szakokon végzett hallgatók töltötték ki.

1. hipotézis: A szakon végzettek összességében jó döntésnek tartották, hogy ezt az alapszakot/mesterszakot választották.
2. hipotézis: A szakon tanult ismereteket, kompetenciákat használják a mindennapi feladataik ellátása közben, azonban többségük nem közművelődési és nem felnőttképzési szakember, hiszen a képzés lehetőséget ad sok más területen való elhelyezkedésre is.
3. hipotézis: A rugalmasság, nyelvi ismeretek és problémamegoldó képesség fontosabb a munkaerőpiacon, mint az elméleti tudás.
4. hipotézis: Az egyetemi évek alatt szerzett gyakorlati tapasztalatok elengedhetetlenek a gyors munkaerő-piaci elhelyezkedéshez, a szakon végzettek gyorsan el tudtak helyezkedni.

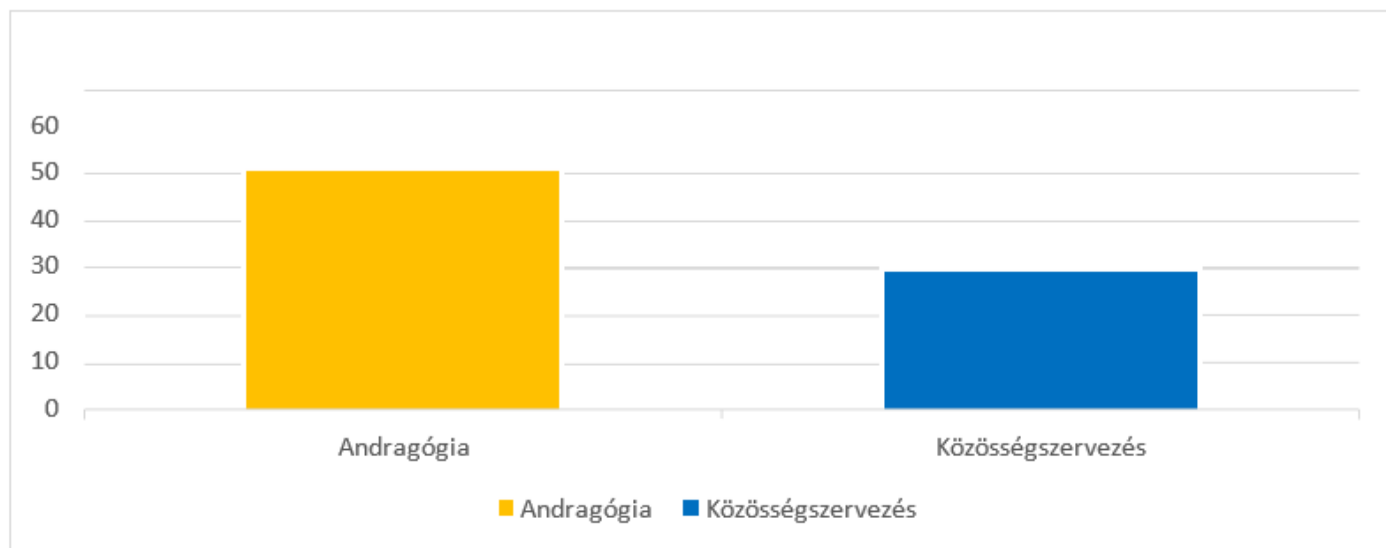
A kutatás eredményeinek bemutatása

A kérdőívet összesen 85 személy töltötte ki. Közülük négyen nem közösség-szervezés, vagy elődszakos hallgatók voltak, viszont ketten a mesterszakot már a Művelődéstudományi és Humán Tanulmányok Tanszék által meghirdetett képzésen végezték. Összesen 83 válasz volt értékelhető. Két visszaérkező kérdőív válasza nem elemezhető, mert a válaszadók nem a tanszék által meghirdetett képzéseken szereztek diplomájukat.

72 nő és 11 férfi töltötte ki a kérdőívet. A kitöltők több, mint 2/3-a 20 és 40 év közötti (1. ábra).

51 volt hallgató andragógia alapszakot végzett, 30 hallgató közösségsszervezés alapszakot, 2 hallgató pedig más területről érkezett kulturális mediáció MA-ra. Az andragógia alapszakos hallgatók létszámbeli fölényét az adhatja, hogy ez a szak 10 éven keresztül indult egészen a Bologna-rendszerre való áttéréstől 2016-ig, a közösségsszervezés szak pedig 2017-től indult a jelenlegi formájában.

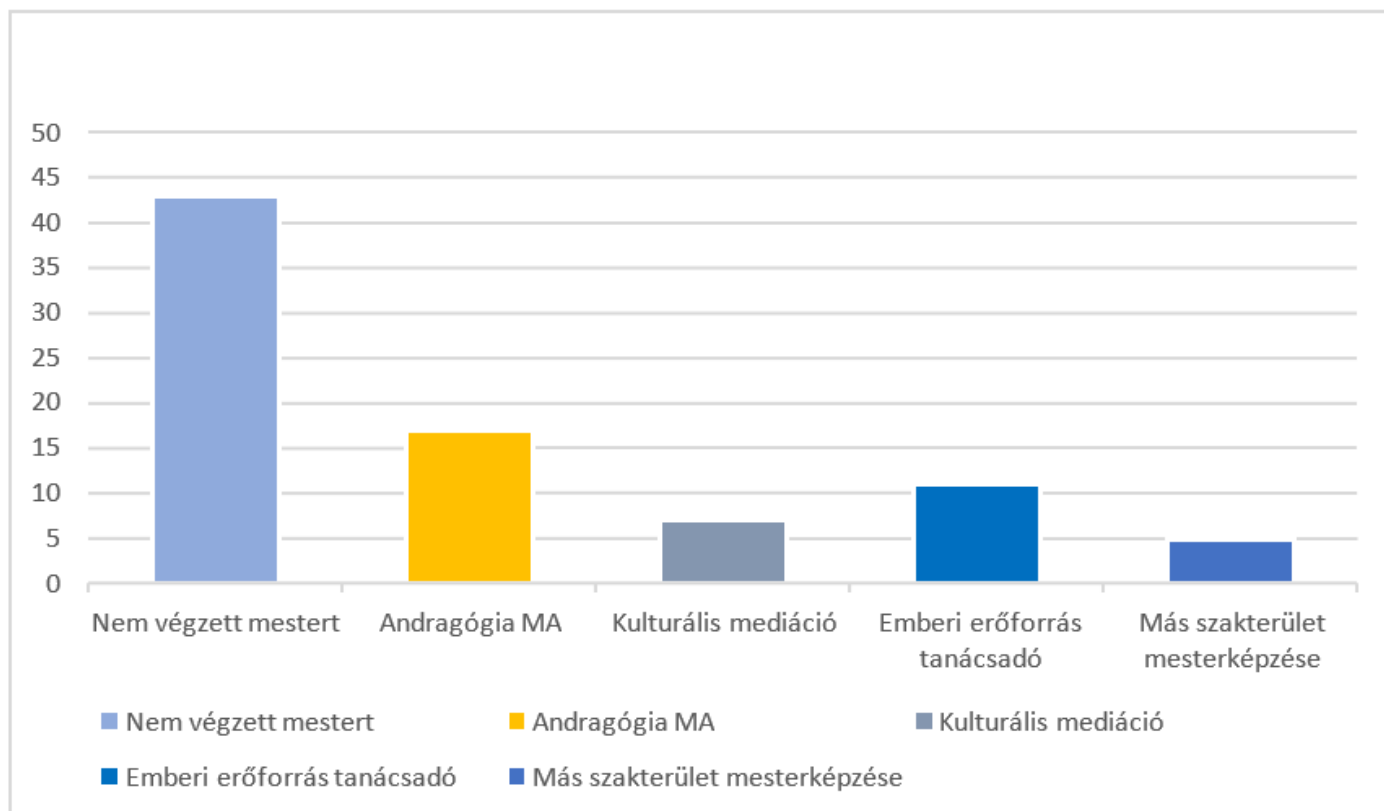
1. ábra: Alapszakos hallgatók végzettsége
(Forrás: saját szerkesztés)

A válaszadók fele nem kezdett bele további tanulmányokba, nem végeztek el mesterszakos képzést. Ennek az is lehet az oka, hogy sokszor a munkahely, vagy a későbbi tapasztalatok miatt végzi el valaki a mesterképzést, és nem feltétlenül saját indíttatásból érzi ezt szükségesnek, fontosnak. Emellett azt is mutathatja, hogy az alapszakos diplomával gyorsan el tudtak helyezkedni a végzett hallgatók, így nem tanultak tovább. Azok között viszont, akik az alapszak után mesterképzést kezdtek, nagynak mondható azoknak az aránya, akik a Debreceni Egyetemen maradtak, és a kulturális mediáció, vagy az andragógia MA-t választották.

Összesen 43 válaszadó nem végzett (még) el mesterképzést, 17 fő andragógia, 7 fő kulturális mediáció és 11 fő emberi erőforrás tanácsadó mesterszakot végzett. 5 fő más tudományterületen végzett el mesterképzést (2. ábra).

2. ábra: Mesterképzést végzettek
(Forrás: saját szerkesztés)

A tanulmányok alatti munkavégzés, tapasztalatszerzés nagyban meghatározhatja, befolyásolhatja a későbbi munkaerő-piaci sikerességet. Kérdések irányultak ezért arra is, hogy a kitöltő dolgozott-e egyetemi tanulmányai alatt, illetve, hogy ezt a szakhoz köthető, vagy a szakhoz nem köthető területen, munkakörben tette-e.

Fontos kiemelni, hogy a legideálisabb, hogyha már a tanulmányok alatt sikerül olyan gyakornoki helyet találni, amely köthető a tanulmányokhoz, de véleményünk szerint bármilyen munkaerő-piaci tapasztalat hasznára válhat az egyénnek a későbbiekben. A válaszadók nagy része (64 fő) már tanulmányai alatt is dolgozott, sokan a képzés nagy részét végigdolgozták. Ebben az esetben nem választottuk külön az alap- és mesterszakon diplomát szerzett hallgatókat.

Igen kicsi azok aránya, akik egyetemi éveik alatt bármilyen külföldi mobilitási programban részt vettek (mindössze 9 fő), így ennek a faktornak a hatását átfogóan nem állt módunkban vizsgálni a munkaerő-piaci státuszra vonatkozóan.

A válaszadók között elenyésző azok aránya, akik az egyetem befejezése óta nem dolgoztak még, közülük többen frissen végzett hallgatók. Irányult kérdés az egyetem befejezése utáni munkakeresésre is, és igen pozitív visszajelzések voltak, hiszen a válaszadók közül szinte mindenki azonnal el tudott helyezkedni, sokan ezt a tanulmányok alatt végzett munkavégzéssel is párhuzamba állították válaszaik során.

A leghosszabb álláskereséssel töltött időtartam a végzés után 8 hónap volt. Minimális azok aránya, akik nem a képzéshez, szakterülethez köthető munkakörben helyezkedtek el. Így tehát az az előfeltevés, hogy a szakon végzettek nem a szakhoz köthető munkakörökben helyezkedtek el nem nyert igazolást.

Meglátásunk szerint nagyon fontos, mind az egyetemi évek alatti, mind azután a kapcsolatépítés. A kapcsolatoknak nem kell mélyeknek lenniük, de a hálózatban gondolkodás, az együttműködés lehetősége nagyon fontos a mai világban. Sok esetben a kapcsolati tőke az, ami segítséget nyújt, előremozdítja a szakmai fejlődést és érvényesülést, vagy megoldást találunk segítségével egy megfeneklett, kihívást jelentő szakmai feladatra. Az előzőek miatt kérdés volt az is, mit gondolnak a kitöltők, volt-e hatása az elhelyezkedésre - és ha igen, milyen -, az egyetemen kiépített kapcsolatoknak, az ott megszerzett tapasztalatoknak. Az, hogy ezt ki mennyire tartja fontosnak, és mennyire épít az emberi kapcsolatokra szintén személyfüggő.

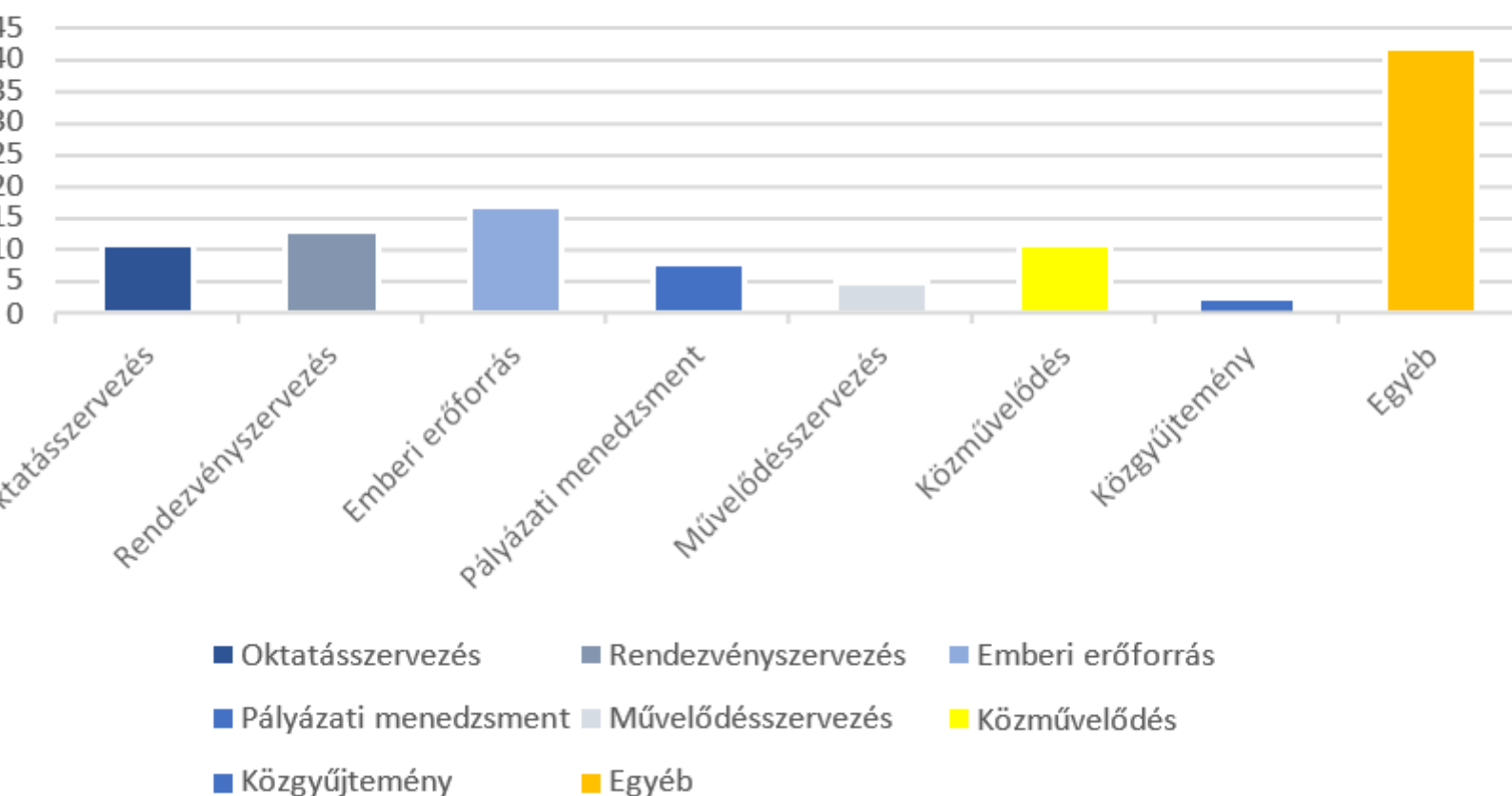
A válaszadók nagy része (54 fő) úgy gondolja, hogy elhelyezkedését nem befolyásolták az egyetem falain belül kötött kapcsolatok és az ott szerzett tapasztalatok, 29 fő viszont úgy vélekedik, hogy ezek a tapasztalatok pozitívan befolyásolták a későbbi státuszukat és senki nem gondolja úgy, hogy az egyetemi tapasztalások és viszonyok negatív hatással lettek volna rájuk.

A jelenlegi munkaerő-piaci helyzet tekintetében elmondható, hogy a válaszadók közül 78-an dolgoznak, és 33-an az első munkahelyükön maradtak, nem váltottak. Többségében (66 fő) teljes munkaidőben látják el feladataikat. A szakterületük besorolása során szépen kirajzolódnak a képzés főbb elemei, azok a területek, ahová a fókusz kerül a képzés során. A felmérésben résztvevők szektor szerint is besorolhatták a munkahelyüket, választhattak az állami, piaci és nonprofit szektorok között. A válaszadókból 20 fő az állami szférában, 47 fő a piaci szektorban, 16 fő pedig a nonprofit területen tevékenykedik valamilyen formában.

A végzett munkavállalók szakterületek szerinti megoszlását az 3. ábra szemlélteti. Úgy tűnik, hogy a választott szakterületek és a munkahely típusa összefügg, hiszen a pályázati menedzsment az emberi erőforrások, de akár a rendezvényszervezés és az egyéb kategóriába sorolt területek nagy része a piaci szektorba sorolható, így érthető annak túlsúlya a válaszok között is.

3.ábra: Szakterület szerinti megoszlás
(Forrás: saját szerkesztés)

Szakterület szerinti megoszlás

Ebben az esetben a feladatok összetettsége miatt két területet is meg lehetett jelölni, illetve az egyéb opció alatt továbbiakat megnevezni. Az utolsó, egyéb kategóriába a felkínált lehetőségeken kívül még 42 további területet neveztek meg a válaszadók, mely szintén azt a sokszínűséget mutatja, amiről már a képzés kapcsán is szót ejtettünk.

A válaszok alapján is jól kirajzolódik, hogy az oktatásszervezés, a rendezvényszervezés, az emberi erőforrás (HR), a közművelődés és a pályázati menedzsment azok a területek, ahol a legtöbben elhelyezkednek. Az egyéb kategóriában pedig megjelennek az építőipar, kereskedelem, vendéglátás, szépségipar, wellness sokszor például a rendezvényszervezéssel párosítva. A szakterületek sokszínűségéből következik a betöltött munkakörök változatossága is. A 4. ábra a válaszadók által megjelölt munkaköröket tartalmazza. A (betű)méret a szöveghőben az említett munkakör gyakoriságát is mutatja a válaszadók között, így a rendezvényszervező, oktatásszervező, művelődésszervező, toborzó, irodai adminisztrátor és kulturális menedzser munkakörök voltak a leggyakoribbak a megkérdezettek körében. Az emberi erőforrás területén belül is számos pozíciót találunk, melyben a végzett hallgatók el tudtak helyezkedni.

4. ábra: Betöltött munkakörök
(Forrás: saját szerkesztés)

Kérdés irányult arra is, hogy mennyire elégedettek a válaszadók jelenlegi munkahelyükkel. Ennek értékelését egy 1-től 5-ig terjedő skálán tehették meg, ahol az 1 az egyáltalán nem elégedett véleményt, az 5 pedig a teljes mértékben elégedett állapotot jelezte. A felmérésben résztvevők átlagosan 4,17-re értékelték munkahelyükkel való elégedettségüket.

A munkájukkal kapcsolatban is kifejthették véleményüket, miért szeretik, vagy éppen nem szeretik azt. A vélemények megoszlanak, de alapvetően a pozitív jellemzők kerülnek előtérbe, ahogy erre a 4-es feletti átlagszámból is következtethetünk. Többnyire úgy nyilatkoztak a kitöltők, hogy jó csapatban dolgozhatnak, kijönnek a kollégáikkal, van előrelépési lehetőség és fejlődhetnek, sokat tanulhatnak munkavégzésük során. Az egyik végzett hallgató kiemelte, hogy egyáltalán nem bánta meg az egyetemen és a szakon töltött éveket, mert mindent tud hasznosítani. A dolog másik oldalán megjelenik a kulturális területre sokszor jellemző alacsony bér, illetve a kevés szabadidő, hiszen a rengeteg rendezvény és a közösségek, egyének támogatása egész embert kíván, így áldozatokkal jár. Pozitívum azonban, hogy akik ezen a pályán tevékenykednek, nagyon elhivatottak, és inkább a programok általi fejlődést látják a szakmában, élvezettel végzik a feladatokat. Van olyan is, aki nem találta meg számításait, és új helyet keres, illetve kevés kihívást talál jelenlegi munkahelyén, de összességében az mondható el, hogy jól érzik magukat jelenlegi munkahelyükön a kérdésre választ adók. Mi sem mutatja ezt jobban, hogy sokan közülük (33 fő) az első munkahelyén dolgozik jelenleg, nem váltott munkahelyet az első elhelyezkedés óta.

A jelenlegi munkakör és az elvégzett képzés kapcsolatára is vonatkozott kérdés. Megítélésük szerint mennyire tudják hasznosítani munkájuk során az egyetemen megszerezett tudást, illetve, hogy az eddigi munkaerő-piaci tapasztalataik alapján mit változtatnának a képzési struktúrán.

A megkérdezettek nagy része (50 fő) úgy gondolja, hogy nincs olyan ismeret, amit még pluszban az egyetem keretein belül kellett volna megtanulnia.

A hasznos ismeretek közül kiemelkedik a kommunikációs és előadókészség (prezentációk, bemutatók általi fejlesztése), a projektmenedzsment és pályázati írási ismeretek, a rendezvényszervezés alapjai és általánosságban a szervezési készségek elsajátítása. A kérdőívet kitöltők nagy jelentőséget tulajdonítanak még a felnőttképzési és HR ismereteknek.

Összességében az mondható el – azok részéről is, akik nem hiányoltak semmit a képzésből –, hogy ezek jó alapot, egy általánosabb tudást jelentettek számukra, amelyet később a munkájuk során át tudtak ültetni a gyakorlatba, és erre építhettek a speciálisabb feladatok során, hiszen minden munka, projekt más és más. Többen visszajelezték, hogy a mesterképzés során több gyakorlati tudásra tehettek szert, az alapképzés során inkább a lexikális tudás került előtérbe.

Töbбек úgy érzik, hogy csak bizonyos tantárgyakhoz kapcsolódó ismereteiket tudják hasznosítani az egyetemen megszerzett tudásból, ezek főleg a kommunikáció, HR ismeretek, szervezési készségek. Voltak azonban olyanok is, akik a tanulmányaik során megszerzett ismereteiket nem tudták hasznosítani, nem találták meg ezen a területen a helyüket és önmagukat, emiatt pályaelhagyók lettek. Közülük többen kiemelik, hogy a több gyakorlat (rendezvényszervezés) elengedhetetlen lett volna, illetve a szakmai angolt, a jogi ismereteket és a HR ismereteket is szélesebb körben, több szakmai tárgy keretében tudták volna elképzelni és ténylegesen hasznosítani a szakhoz kapcsolódó munkavégzés során. Ezt annyival kiegészítjük, hogy többen jelezték, hogy a képzés a végzésük óta változott, így lehet az, ami számukra hiányzott most már megtalálható a képzési hálóban.

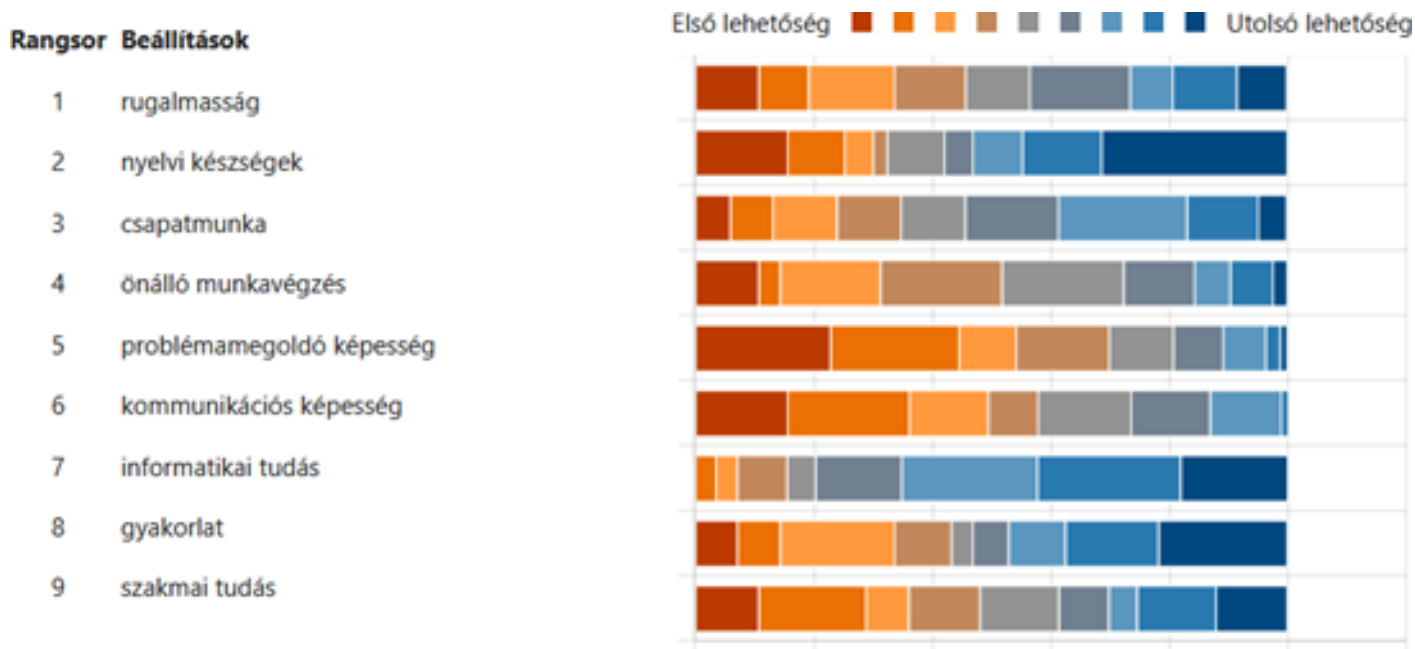
A felmérésben résztvevő végzett hallgatók egyetértettek abban, hogy több gyakorlatra lenne szükség, több nyelvi kurzusra, illetve kiemelték a közösségi médiás felületek, a weblapok és a grafikai programok ismeretének fontosságát. A nyelvi tudást többen is a szakmai tudás elé helyezték, ugyanis azt tapasztalták, hogy már Magyarországon sem tudnak elhelyezkedni kizárólag a saját anyanyelvükkel. Kiemelték a szakmai gyakorlatok fontosságát, hiszen véleményük szerint egy jó szakmai gyakorlati hely kulcsfontosságú a későbbi munkavállalás tekintetében.

Azt, hogy mennyire tartották általánosságban jó döntésnek az andragógia / közösségsszervezés szak, vagy a már említett mesterszakok elvégzését szintén egy 1-5-ig terjedő skálán jelezheték. Ebben az esetben az 1 az „egyáltalán nem tartom jó döntésnek”, az 5 pedig a „nagyon jó döntésnek tartom” lehetőségeket jelentette. A kérdésre adott válaszok alapján átlagosan 3,93-ra értékelték egykori döntésük helyességét, amely arra enged következtetni, hogy a többség inkább elégedett a választásával, és szereti azt.

Fontos kérdés volt, hogy a végzetek hogyan vélekednek saját munkavállalói tapasztalataik alapján arról, hogy milyen kompetenciákra van szükségük a munkaerőpiacon, a sikeres munkavállaláshoz. Kilenc kompetenciát, készséget rangsorolhattak a munkaerő-piaci relevanciájuk szerint, ezek a következők voltak: rugalmasság, nyelvi készségek, csapatmunka, önálló munkavégzés, problémamegoldó képesség, kommunikációs képesség, informatikai tudás, gyakorlat, szakmai tudás. A válasz során a számukra legfontosabb kompetenciát kellett az első helyre, míg a legkevésbé fontosat az utolsó helyre tenni a rangsorban.

Ennek eredménye a következőképpen alakult (5.ábra).

5. ábra: Kompetencia rangsor
(Forrás: saját szerkesztés)

A végzett hallgatók véleménye alapján a problémamegoldó képességet, a kommunikációs képességet és a szakmai tudást rangsorolták az első három hely valamelyikére. Százalékolás helyett, azt tartalmazza az 1. táblázat, hogy hány fő milyen sorrendbe tette az egyes elemeket.

1. táblázat: A válaszok összesítése
(Forrás: saját szerkesztés)

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
rugalmasság	9 fő	7 fő	12 fő	10 fő	9 fő	14 fő	6 fő	9 fő	7 fő
nyelvi készségek	13 fő	8 fő	4 fő	2 fő	8 fő	4 fő	7 fő	11 fő	26 fő
csapatmunka	5 fő	6 fő	9 fő	9 fő	9 fő	13 fő	18 fő	10 fő	4 fő
önálló munkavégzés	9 fő	3 fő	14 fő	17 fő	17 fő	10 fő	5 fő	6 fő	2 fő
problémamegoldó képesség	19 fő	18 fő	8 fő	13 fő	9 fő	7 fő	6 fő	2 fő	1 fő
kommunikációs képesség	13 fő	17 fő	11 fő	7 fő	13 fő	11 fő	10 fő	1 fő	0 fő
informatikai tudás	0 fő	3 fő	3 fő	7 fő	4 fő	12 fő	19 fő	20 fő	15 fő
gyakorlat	6 fő	6 fő	16 fő	8 fő	3 fő	5 fő	8 fő	13 fő	18 fő

szakmai tudás	9 fő	15 fő	6 fő	10 fő	11 fő	7 fő	4 fő	11 fő	10 fő
----------------------	------	-------	------	-------	-------	------	------	-------	-------

A sárga sorokban vannak a felmérés során megadott képességek, míg a kék oszlopok azt mutatják, hogy az adott kompetenciát hányan és hányadiknak sorolták be. Zölddel kiemelve látható minden sorban a legtöbbször megjelölt képesség.

Az informatikai tudás gyakorlatilag az utolsó három lehetőségnél volt szinte mindenkinél, 54 fő sorolta összesen az utolsó három hely egyikére. Továbbá a nyelvi készségeket, illetve a csapatmunkát sem tartották olyan fontosnak, mint például a kommunikációs képességet, vagy az önálló munkavégzést.

Az első három hely egyikére tette 45 fő a problémamegoldó képességet, 41 fő a kommunikációs képességet, illetve 31 fő a szakmai tudást.

A nyelvi képességek, informatikai tudás, illetve gyakorlat hátrább sorolása meglepő volt számunkra, mert a legtöbb álláshirdetésben találkozhatunk ezeknek valamely szintjét tartalmazó elvárással. A választ adó végzett hallgatók pedig, mind a képzés tekintetében, mind pedig jelenlegi helyzetük véleményezése során kiemelték az idegen nyelv és a számítógépes ismeretek fontosságát, a gyakorlat és tapasztalatszerzésről nem is beszélve.

Korábbi a témában végzett vizsgálatok eltérő eredményeket mutattak. Varga és munkatársai egy 2017-ben végzett vizsgálata során felmérték, hogy a munkáltatói, illetve a frissen végzett diplomás munkavállalói oldal milyen kompetenciákat tart fontosnak a sikeres munkaerő-piaci részvétel tekintetében. Kettő olyan kompetencia volt, amit egyaránt előre soroltak ezek pedig a technológiai tudás és a nyelvi képességek voltak (Varga et al. 2017). Kővári és Polónyi (2005) kutatásával összevetve az mondható el, hogy abban az esetben kiemelkedett az elméleti tudás megléte, illetve az elmélet gyakorlatba való átültetése. A kérdőívet kitöltők között pedig, inkább a gyakorlatra helyezték a hangsúlyt, illetve úgy vélekedtek, hogy a speciális szakmai ismereteket a munkahelyen tanulták meg, ehhez csak alapot adhat az elméleti ismeret.

A jelenlegi kutatási eredmények tekintetében szembetűnő az, hogy ugyan mindenhol hangoztatják az informatikai tudás és a nyelvek fontosságát, a válaszadók mégis inkább hátrább sorolták ezeket a készségeket. Valami alapján viszont rangsorolniuk kellett a kitöltőknek és úgy látszik, hogy néhány szintén fontosnak tartott képesség és készség hátrább csúszott a rangsorban a vártnál.

Összegzés

Ha az előfeltevéseket tekintjük, az első hipotézis, miszerint a végzett hallgatók nem bánták, hogy a szakot választották igaznak bizonyult. Ezt egy 5 fokú Likert-skálán kellett értékelniük a válaszadóknak, ahol az 1-es az, hogy egyáltalán nem tartják jó döntésnek, hogy ezt a szakot választották, az 5-ös pedig, hogy nagyon jó döntésnek tartják. A válaszok átlaga 3,93, csak olyan véleményt, hogy teljesen megbánta volna a végzett hallgató nem is találunk.

Az a feltevés, miszerint a szakon végzettek nem feltétlenül közművelődési és felnőttképzési szakemberként helyezkedtek el, nem igazolódott.

A harmadik feltevés az volt, hogy a sikeres elhelyezkedéshez a problémamegoldó képesség, a rugalmasság és a nyelvi készségek a legfontosabbak. Ez a válaszadók által felállított sorrend alapján, csak részben lett igazolva, hiszen a rugalmasságot és a nyelvi készségeket is fontosnak tartották, de ezek sokaknál nem értek be az első három helyre a rangsorolás során.

A negyedik az egyetemi évek alatt szerzett gyakorlati tapasztalatokra vonatkozó hipotézis kapcsán azt láthatjuk, hogy a gyakorlat bekerült a legfontosabb 3 tényező közé, számos kitöltő véleménye szerint az egyik legfontosabb már a tanulmányok során is a gyakorlat és a tapasztalatszerzés.

Összességében elmondható, hogy a felmérésben résztvevők jelentős része jó döntésnek tartja a szak elvégzését, és rövid időn belül el is tudtak helyezkedni végzettségükkel. Fontosnak tartják a nyelvtanulást, az önkéntességet és a szakhoz kapcsolódó tapasztalatszerzést már a tanulmányok során is. Kiemelik a problémamegoldó képesség, a kommunikációs képesség és a szakmai ismeretek fontosságát a sikeres munkavállalás tekintetében. A képzés során tanult ismereteket adaptálni tudták életük és munkájuk során, a képzést több gyakorlattal és nyelvi kurzussal egészítenék ki.

Felhasznált irodalom:

- Beke Pál (2001): Méltóságkereső: önéletrajz és szakmatörténet. Budapest – Kaposvár. Shark Kiadó
- Diósi Pál (1998): Ex Lex '97. Népművelők magukról, foglalkozásukról és távlataikról. Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézete-Magyar Művelődési Intézet, Budapest
- Hidy Péter (2001.): Művelődésszervezők szerepfelfogása és pályaképe. Tudásmenedzsment. 2001/2. szám. 5-27.
- Juhász Erika – Márkus Edina – Benkei-Kovács Balázs (2020a): A közösségszervezés szakos hallgatók bemeneti kompetenciamérésének eredményei. Szín Közösségi Művelődés, 25/4, 18-23.
- Juhász Erika – Márkus Edina – Benkei-Kovács Balázs (2020ba): Erika Juhász – Edina Márkus – Balázs Benkei-Kovács: Investigation of the motivation and competencies of community organizer BA students in Hungary Kulturális Szemle 3. 23-35.
- Kleisz Teréz (2005): A népművelés és a szociális munka szakmászodása angolszász és magyar metszetekben. Debreceni Tudományegyetem, Multidiszciplináris Bölcsészettudományok Doktori Iskola, Neveléstudományi Doktori Program
- Kővári György – Polónyi István (2005): A felsőfokú képzés és a gazdaság szakemberigényének összehangolási lehetőségei OFA pályázat záró tanulmány - 2005 február
- Varga Erika - Szira Zoltán - Boda Helga - Hajós László (2017): A munkaerőpiacon elvárt kompetenciák relevanciájának összehasonlító elemzése a munkáltatók és a felsőoktatásban végzős fiatal munkavállalók aspektusából. Studia Mundi - Economica 4. évfolyam 1. 82-93.